

© BASIL DEHASSELAIR

ZIJN ER BELOVENDE NIEUWE AARDAPPELRASSEN GEVONDEN?

De rassenproeven van het Landbouwcentrum Aardappelen (LCA) kregen eerst een koud en nat voorjaar en nadien een droge maand augustus te verwerken. Die droogte leidde onder meer tot een hoge blauwgevoeligheid en een minder goede smaak bij de late rassen. – Naar: LCA

Dit artikel is een bewerking van het artikel 'Opbrengst en kwaliteit van halfvroeg en late rassen' van het LCA. De volledige resultaten vind je op het ledengedeelte van de Boerenbondwebsite (www.boerenbond.be/mt).

Proefopzet

De rassenproeven van het LCA werden aangelegd op 8 locaties in Vlaanderen. Deze proeven werden geplant tussen 28 maart en 17 april 2012. Het perceel in Poperinge kon wegens de overvloedige neerslag pas op 28 mei geplant worden. Er werd gebruik gemaakt van groot pootgoed en de plantafstand in de rij werd aangepast per ras: 33 tot 40 cm voor frietrassen, 33 cm voor chipsrassen en 30 à 34 cm voor versmarktrassen.

De bemesting gebeurde op basis van een grondontleding (Bodemkundige Dienst van België). Ook die werd aangepast per ras. De frietrassen Compass, Eurostar, Grandeur, Lacetta, Navigator en Performer en de chipsrassen kregen 20 eenheden stikstof/ha minder dan Bintje. Het pootgoed werd niet behandeld tegen lakschurft. De lakschurftaantasting was voor alle rassen zeer beperkt.

.....

Door rassen die resistent zijn tegen het aardappelcysteeltje te telen kan men de aaltjespopulatie terugdringen

.....

Tabel 1 geeft aan welke rassen resistent zijn tegen het aardappelcysteeltje *Globodera rostochiensis* pathotype 1 en 4 (Ro1,4) en/of *G. pallida* (Pa 2,3). Bij de teelt van vatbare rassen op besmette grond vermeerderd de aaltjespopulatie sterk. Tijdens het groeiseizoen werden de rassen opgevolgd op het veld en beoordeeld op diverse gewassenmerken (opkomst, gewasstand, bloei, afrijping ...). Bij de versmarktrassen nam men tussentijds stalen. Bij een voldoende grove sortering (vermarktbaar sortering tussen 30 en 60 mm) en onderwatergewicht werden deze rassen doodgespoten. Na de oogst werden opbrengst, sortering, onderwatergewicht, drijvers, blauwgevoeligheid, knolkenmerken, kook- en frietkwaliteit bepaald.

Frietrassen

In Melkwezer, Poperinge, Zwalm, Sint-Niklaas, Waterland-Oudeman en Zonnebeke werden telkens 10 of 11 frietrassen aangelegd. Het ras Bintje werd als standaard genomen. Naast Bintje is Fontane het meest geteelde ras. De rassen Dione, Navigator en Performer werden voor het eerst opgenomen in de proef.

ideale omstandigheden) is vergelijkbaar met een opbrengst van 45,4 ton/ha na aftrek van 20% voor invloed van kopakkers, spuitsporen en dergelijke.

De opbrengsten in Waterland-Oudeman vielen tegen. Het voorjaar werd gekenmerkt door veel neerslag waardoor op die locatie het rijenfrezen na het planten niet tijdig kon plaatsvinden. De grofte van de partijen viel in 2012 lager uit door het

andere rassen bleven met hun opbrengst in de buurt van Bintje. De sortering was bij de meeste rassen iets beter als deze van het referentieras.

Uit tabel 1 blijkt ook dat de onderwatergewichten aan de hoge kant lagen. Enkel in Melkwezer en Poperinge bleef het gemiddeld over de rassen heen onder 400 g/5 kg. In Waterland-Oudeman waren de onderwatergewichten dan weer zeer

Tabel 1 Resultaten industrierrassen en rassen voor de versmarkt - Bron: LCA 2012

Ras	Kweekbedrijf pootgoed	Totale opbrengst +35mm relatief	Sortering (%)	Onderwatergewicht g/5kg	Drijvers bij dichtheid 1,06 %	Blauwgevoeligheid (0-400) ¹ Gemiddelde
Frietaardappelen			Marktbaar + 50 mm			
Bintje	Diverse	100	74	405	2	270
Compass	HZPC	112	84	405	2	217
Dione	HZPC	99	90	421	0	248
Eurostar	KWS Potato	100	83	400	1	192
Excellent	Agrico	98	74	383	4	190
Fontane	Agrico	104	76	432	0	230
Grandeur	Stet	131	84	382	6	140
Lacetta	Semagri	101	72	412	2	198
Lady Anna	Meijer	101	66	435	0	235
Navigator	HZPC	121	87	383	3	203
Performer	Agrico	96	91	390	4	205
Royal	Danespo	121	93	436	1	316
Vroege frietrassen			Marktbaar + 50 mm			
Première	Diverse	100	82	384	0	269
Ambassador	Agrico	87	68	376	1	315
Chipsaardappelen			Marktbaar 35-70 mm			
Lady Claire	Meijer	100	99	424	0	228
Crisper	KWS Potato	117	86	456	0	370
Crisps4all	HZPC	90	85	467	0	262
Lady Lenora	Meijer	99	99	458	0	225
Taurus	HZPC	96	81	439	0	356
Vastkokende rassen voor de versmarkt			Marktbaar 30-60 mm			
Nicola	Van Rijn	100	78	357	3	69
Alexandra	Europlant	117	86	326	6	71
Ballerina	Danespo	96	62	306	18	84
Belana	Europlant	101	75	321	7	130
Cilena	Europlant	165	89	362	2	240
Inova	KWS Potato	211	83	337	9	65
Erika	Agrico	92	59	301	16	50
Ingrid	HZPC	108	75	305	23	109
Marilyn	HZPC	152	93	321	14	40
Obama	Selectiebedrijf Kooij	-	-	296	27	118
Saline	HZPC	113	78	334	10	120

¹ Blauwgevoeligheid op een schaal van 0 tot 400 met 0 = niet blauwgevoelig tot 400 = zeer blauwgevoelig

In tabel 1 worden de opbrengsten relatief ten opzichte van het referentieras Bintje weergegeven. Bintje blijft nog steeds het referentieras in België. De opbrengsten van Bintje waren vergelijkbaar met deze in de praktijk. De netto-opbrengst (sortering +35 mm zonder afval) kwam uit op gemiddeld 56,8 ton/ha met 74% in de sortering +50 mm. Deze opbrengst (onder

slechte weer na het planten (trage groei) en/of de late plantdatum (weinig groeidaagen). Uit tabel 1 blijkt dat Grandeur, gevolgd door Royal en Navigator, beduidend hogere opbrengsten en bovendien een betere marktbaar sortering behaalden dan Bintje. Ook Compass haalde een marktbaar opbrengst die gemiddeld meer dan 10% hoger lag dan deze van Bintje. De

hoog. Dit ging natuurlijk gepaard met hoge blauwgevoeligheden. Het onderwatergewicht van Bintje bedroeg gemiddeld 405 g/5 kg, wat een hoog cijfer is voor Bintje. Enkel in Melkwezer werden veel drijvers gevonden (12%) met een te laag onderwatergewicht. Bintje bleek opnieuw een relatief blauwgevoelig ras te zijn. Bintje scoorde met 270 (op een schaal van

0 = niet blauwgevoelig en 400 = zeer blauwgevoelig) de op één na hoogste index. De frietkwaliteit was gemiddeld (zeer) goed. Ook de smaak na koken was (zeer) goed met een score van 6,6 en scoort hiermee het best van alle frietrassen.

Tabel 1 toont dat Grandeur, Navigator en Excellent de laagste onderwatergewichten behaalden. Enkel Royal haalde een hogere blauwgevoeligheid als Bintje. Uit tabel 2 blijkt dat de frietkwaliteit overal goed tot zeer goed was. De resultaten in Poperinge vormden daar een uitzondering op. Ook de kwaliteit van de chips viel daar tegen. Dione, Lacetta,

Fontane en Excellent hadden de laagste percentages heterogene frieten. Grandeur had bijna 10% meer heterogene frieten als het referentieras, dat met 18% ook al hoog scoorde. De smaak na koken was gemiddeld over de rassen heen vergelijkbaar met de voorbije 2 jaar. Bintje haalde de beste smaak. Grandeur, Eurostar, Lady Anna en Lacetta scoorden het beste van de andere rassen.

Chipsrassen

De eisen die gesteld worden aan chipsaardappelen zijn streng. De ronde knollen moeten zo veel mogelijk van de sortering 35/70 mm zijn. Het onderwatergewicht

moet minstens 400 g/5 kg bedragen en de bakkleur moet nog beter zijn dan die van frietrassen.

In 2012 werden 5 chipsrassen aangeplant in Poperinge, Waterland-Oudeman en Zonnebeke. De enige nieuwkomer was Taurus. Lady Claire is het referentieras. Dit middenvroeg chipsras is geschikt voor lange bewaring. De netto-opbrengst was gemiddeld 50 ton/ha met 99% van de aardappelen die tot de sortering 35-70 mm behoorden. Deze proefopbrengst is vergelijkbaar met een opbrengst van 40 ton/ha (na aftrek van 20% voor invloed van kopakkers, spuitsporen ...). Dit is een opbrengst die

Tabel 2 Gezondheid en friet(chips)kwaliteit van industrierrassen en rassen voor de versmarkt - Bron: LCA 2012

Ras	Aardappelcystealtjes ²	Schurft (0-100) ¹		Kleur	Uitzicht
		Lakschurft	Diepschurft		
Frietaardappelen				Frietkleur 0-6³	Heterogene Friet (%)⁵
Bintje	Vatbaar	8	0,1	2,5	18
Compass	Ro1,4	17	0,5	2,4	17
Dione	Ro1,4,5	11	0,2	2,1	6
Eurostar	Ro1 Pa2,3	8	1,0	2,2	10
Excellent	Ro1,4	13	0,3	2,0	8
Fontane	Ro1,4	4	0,2	2,1	7
Grandeur	Ro1,4	4	0,3	3,0	27
Lacetta	Ro1,4	9	0,9	2,0	6
Lady Anna	Ro1,2, 3 Pa2	7	0,3	2,3	13
Navigator	Vatbaar	7	0,4	2,3	13
Performer	Ro1,4 Pa2,3	11	1,1	2,3	17
Royal	Ro1,4	4	0,9	2,3	11
Vroege frietrassen					
Première	Ro1,4	1	2,0	3,2	24
Ambassador	Pa2,3	0	0,0	2,7	15
Chipsaardappelen				Chipskleur 1-9⁴	Uitzicht 1-9⁴
Lady Claire	Ro1,4	10	0,4	4,8	5,8
Crisper	Ro1,4	18	1,9	4,0	4,4
Crisps4all	Ro1 - 5, Pa2	6	9,9	4,9	6,1
Lady Lenora	Ro1,4	4	1,5	3,4	3,8
Taurus	Ro1 - 5	9	0,8	4,0	4,7
Vastkokende rassen voor de versmarkt				Frietkleur 0-6³	Heterogene Friet (%)⁵
Nicola	Ro1,4	0,8	0,0	4,0	58
Alexandra	Ro1,4,5	4,5	0,2	3,0	13
Ballerina	Vatbaar	0,0	0,0	2,8	11
Belana	Ro1,4	2,0	0,5	3,0	11
Cilena	Ro1,4	5,0	0,1	-	-
Inova	Ro1,4	28,8	0,1	3,6	38
Erika	Ro1,4	4,5	0,0	3,4	31
Ingrid	Ro1,4	2,5	0,0	3,5	16
Marilyn	Ro1,4	29,0	0,0	3,7	31
Obama	Ro1,4,5	0,0	0,0	3,0	16
Saline	Ro1,4	0,0	0,0	3,3	26

¹ Schurft op een schaal van 0 tot 100 met 0 = geen schurft tot 100 = zeer veel schurft

² Ro1,4: *Globodera rostochiensis* pathotype 1 en 4; Ro1-5: *Globodera rostochiensis* pathotype 1 tot en met 5; Pa2,3: *Globodera pallida* pathotype 2 en 3

³ Frietkleur op een schaal van 0 tot 6 met < 2,5 = zeer goed; 2,5 - 3,0 = goed; 3,0 - 3,5 = aanvaardbaar; 3,5 - 4,0 = matig; > 4,0 = onvoldoende

⁴ Kleur, uitzicht en smaak op een schaal van 1 tot 9 met 1 = zeer slecht tot 9 = zeer goed

⁵ Heterogene frietkleur = kleurverschil van de frietuiteinden of binnen het frietoppervlak

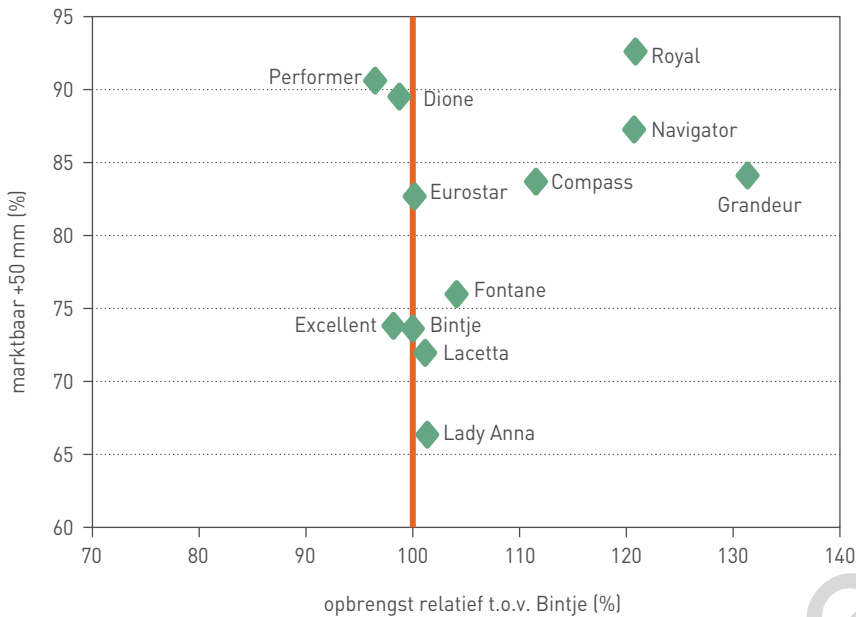
vergelijkbaar is met deze van 2011 en een stuk hoger dan in 2010. De gemiddelde opbrengst was gemiddeld 50 ton/ha, of 40 ton/ha na correctie. Crisper behaalde een beduidend hogere opbrengst (maar met een minder hoog

waren overal voldoende hoog tot zelfs zeer hoog in Waterland-Oudeman. Lady Claire behaalde een onderwatergewicht van gemiddeld 424 g/5 kg. De index voor blauwgevoeligheid lag op 228. De kwaliteit was in 2012 niet al te best, maar Lady

vielen vooral tegen in Poperinge. Wat kwaliteit van de chips betreft, scoorde Crisps4all even goed als Lady Claire.

Vroege frietrassen

In 2012 werden 2 vroege frietrassen in proef aangelegd in Tielt. Het waren de rassen Première (referentie) en Ambassador. De rassen werden half augustus geloofdood (na 131 groeidagen). De netto-opbrengst van Première (sortering +35 mm zonder afval) kwam op 49,7 ton/ha met 82% in de grove sortering +50 mm. Na correctie wegens proefveldomstandigheden is dit 39,8 ton/ha. De opbrengst van Ambassador lag 13% lager met slechts 68% in de grove sortering. In 2011 daarentegen haalde Ambassador een grotere opbrengst dan Première. Beide rassen werden op dezelfde afstand geplant en haalden evenveel knollen per struik. Het aantal stengels per struik lag wel een stuk hoger bij Première. Tabel 1 geeft aan dat Première met 384 g/5kg een iets hoger onderwatergewicht haalde dan Ambassador (376 g/5 kg). Beide rassen kenden een hoge blauwgevoeligheid. De smaak na koken was net iets beter bij Première, maar de frietkwaliteit was dan weer beter bij Ambassador (tabel 2).

Figuur 1 Totale opbrengst +35 mm (relatief) in functie van de sortering marktbaar +50mm van de beproefde frietrassen

aandeel marktbaar wegens te grote knollen), Lady Lenora scoorde even goed als Lady Claire en de andere rassen scoorden minder goed. Voor de opbrengsten toonden de 3 proefvelden zeer grote verschillen. De onderwatergewichten

Claire bleek wel op verschillende vlakken de beste van alle rassen in proef. Crisper en in iets mindere mate Taurus hadden de hoogste blauwgevoeligheid. Het uitzicht en de smaak van de chips waren in 2012 minder goed dan de voorbije jaren. Ze

Versmarktrassen

In Tielt en Tongeren werd een proef aangelegd met respectievelijk 10 en 11 vastkokende aardappelrassen voor de versmarkt. Nicola werd als standaardras genomen. Ook Cilena is een veel geteeld ras. Daarom werd het als tweede referentieras opgenomen in Tongeren. De opbrengst +30 mm lag in Tielt hoger dan in Tongeren. Vooral de opbrengst van Nicola viel daar tegen. Hierdoor scoren de andere rassen in Tongeren procentueel gezien zeer goed ten opzichte van dit referentieras. Gemiddeld haalde Nicola 47 ton/ha (+30 mm zonder afval). Vertaald naar de praktijk door aftrek van 20% (spuitsporen, kopkokers) bedraagt de opbrengst dan 38 ton/ha. Uit tabel 1 blijkt dat de onderwatergewichten laag waren. Alleen Nicola haalde de norm van 340 g/5 kg. De vele neerslag in juli zal daar wel een rol in spelen. De smaak na koken was vaak ondermaats. ■

Werkten mee aan dit artikel: Veerle De Blauwer (Inagro), Annie Demeyere (ADLO), Patrick Vermeulen (VTI Poperinge), Dirk Martens (LTCW), Dieter Cauffman (PIBO).